

Türkiye’de Ortaokul Düzeyinde Öğrenim Gören Suriyeli Arap Öğrencilerin Türkçe Dikte Becerisinin İncelenmesi*

The Examining Turkish Dictation Skill of Syrian Arab Students Studying at Secondary School Level in Turkey

Muhammet ŞEN**
Prof. Dr. Mehmet KARA***

Öz:

Bu araştırmada ortaokul düzeyinde öğrenim gören Suriyeli Arap öğrencilerin, sınıf düzeyleri ve cinsiyet durumlarına göre, temel olarak yaptığı Türkçe dikte (söyleneni yazma) hatalarını tespit etmek ve bu hataların düzeltilmesine yönelik önerilerde bulunmak amaçlanmıştır. Metinsellik ölçütlerine göre seçilen ve alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda kısaltılan “*Uzayın İlk Ziyaretçileri*” adlı metin, Suriyeli Arap öğrencilere dikte çalışmasıyla yazdırılmış ve öğrencilerin çalışma kâğıtları uygulama sonunda toplanarak doküman analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Suriyeli Arap öğrenciler, en çok dikte hatasını harf karışmasında yapmıştır. Bu hatayı sırasıyla büyük harfleri yanlış kullanma, birleşik yazma, harf atlama, noktalama işaretleri hatası, hece atlama, ayrı yazma, harf ekleme, hece ekleme, kelime ekleme ve kelime atlama hataları takip etmiştir. Araştırmada Suriyeli Arap öğrencilerin, Türkçede olup Arapçada olmayan ve şekil olarak birbirine benzeyen harflerde harf karışması hataları; dikkatsizlikten, metni yetiştirememeye kaygısından, yan yana bulunan aynı ünsüzden birini yazmadan geçerek, sayıları yazarken ve zorlandıkları harf, hece veya kelimelerde atlama hataları; zorlandıkları kelimelerde, kısaltma ve sayıları yazarken ve virgül işaretinin okunuşunu yazarak ekleme hataları; başlığı ve özel adları küçük harfle yazarak, cümleye küçük harfle başlayarak ve belli başlı harfleri metin içinde sadece büyük harfle yazarak büyük harfleri yanlış kullanma hataları; harf, hece veya bitişik yazılan birleşik

* Bu makale, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bilim Dalında hazırlanan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Bilim Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, muhammet.sen.tc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1817-9526

*** Gazi Üniversitesi, Ankara, mehkkara@gazi.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4691-5460

kelimeleri ayrı yazarak ayrı yazma hataları; kelimeler arasında boşluk bırakmayarak, ayrı yazılması gereken kelimeler ile sayı ve bağlaçları bitişik yazarak birleşik yazma hataları; virgül işaretini Arapçadaki biçimiyle kullanarak, virgül işaretinin okunuşunu yazarak, dört ve dörtten çok rakamlı sayılarda uygun yerde nokta işareti kullanmayarak, özel ada getirilen çekim ekini kesme işaretiyle ayırmayarak ve satıra sığmayan kelimeleri bölerken kısa çizgiyi aşağıdaki satırda kullanarak noktalama işaretleri hataları yaptığı tespit edilmiştir. Suriyeli Arap öğrencilerin; hedef dildeki alfabenin farklı olması, Türkçe kelimeleri tanımadaki yetersizlikleri, Türkçenin yazım ve noktalama kurallarını kavrayamamaları ve ana dillerinden olumsuz aktarım yapmaları sebebiyle dikte hataları yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İkinci dil olarak Türkçe öğretimi, Suriyeli Arap öğrenciler, Dikte, Dikte hataları.

Abstract:

In this study, it has been aimed to determine the basic Turkish dictation (writing what is said) mistakes made by the Syrian Arab students studying at secondary school level, according to their grade level and gender, and to make suggestions for the correction of these mistakes. The text named “Uzayın İlk Ziyaretçileri”, which was chosen according to the textuality criteria and abbreviated in line with the opinions of the field experts, has been written to the Syrian Arab students by dictation and the students’ worksheets were collected at the end of the application and analysed by document analysis method. The Syrian Arab students have made the most dictation mistakes in mixing letters. This error has been followed by misuse of capital letters, compound writing, letter skipping, punctuation errors, syllable skipping, separate writing, letter addition, syllable addition, word addition, and word skipping errors, respectively. In this research, the mixing mistakes of the Syrian Arab students in the letters that are in Turkish but not in Arabic and that are similar in shape; omission errors while writing numbers and in letters, syllables or words that they have difficulty in, due to carelessness, anxiety of not being able to complete the text, passing one of the same consonants next to each other without writing; adding errors in difficult words, writing abbreviations and numbers, and writing the pronunciation of the comma sign; capitalization errors by typing the title and proper names in lowercase, starting a sentence with a lowercase letter, and only capitalizing major letters in the text; spelling mistakes by writing letters, syllables or adjacent compound words separately; compound typing errors by not leaving spaces between words, writing words that should be written separately, numbers and conjunctions adjacent; it has been determined that he made punctuation errors by using the comma mark in its Arabic form, by writing the pronunciation of the comma mark, not using a period mark in the appropriate place in numbers of four and more than four, not separating the inflectional suffix bought to the special noun with an apostrophe, and using the hyphen in the line below while dividing words that do not fit in the line.

It has been concluded that they made dictation mistakes due to the different alphabet in the target language, their inability to recognize Turkish words, their inability to comprehend the spelling and punctuation rules of Turkish, and their negative transfer from their mother tongue of the Syrian Arab students.

Keywords: Teaching Turkish as a second language, Syrian Arab students, Dictation, Dictation errors.

Giriş

Tunus’ta, 2010 yılının sonlarına doğru, ekonomik sıkıntılar nedeniyle başlayan yönetim karşıtı gösteriler; demokrasi, özgürlük, insan hakları ve refah talebini içeren ayaklanmalara dönüşerek diğer Arap ülkelerine sıçramıştır (Orhan, 2013).

“*Arap Baharı*” olarak adlandırılan bu toplumsal başkaldırılar, 2011 yılında Suriye’yi de etkilemeye başlamıştır. Suriye rejim güçlerinin yönetim karşıtı gösterileri bastırma için şiddete başvurması, gösterilerin silahlı direniş hâlini alarak geniş kitlelere yayılmasına neden olmuştur (Dilek, 2018: 43).

Bölgedeki iç çatışma sebebiyle Suriye’nin siyasi, sosyal ve ekonomik düzeni bozulmuş; Suriye vatandaşları en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamaz duruma düşmüştür. Yaşanan bu sorunlar, Suriye’den yoğun bir göç ediş sürecini de başlatmıştır (Kaya, 2017: 9).

Suriye’yle sınır komşusu olan Türkiye, bu göç akınları karşısında “*açık kapı politikası*” izleyerek Suriyeli sığınmacılardan en fazla etkilenen ülke olmuştur.

Türkiye, göçün ilk yıllarında Suriyelilerin gıda, barınma, giyecek gibi temel gereksinimlerinin karşılanmasına odaklanmıştır. Ancak Suriyelilerin uzun süre Türkiye’de kalacaklarının anlaşılması üzerine, onların Türkiye’nin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamına uyumlarını arttıracak çalışmalar başlatılmıştır (Emin, 2019: 12).

Bu bağlamda Suriyeli çocukların Türk eğitim sistemine uyum sağlayabilmeleri için devlet okullarında eğitim almalarına yönelik politikalar geliştirilmiştir. 2016’ya kadar geçici eğitim merkezleri veya devlet okullarında eğitim almaları Suriyeli öğrencilerin tercihinin bırakılmışken 2016 yılından itibaren Suriyeli öğrencilerin devlet okullarında eğitim almaları için yoğun çaba gösterilmiştir (Emin, 2019: 15).

Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyumunu kolaylaştıracak en önemli etken dildir. Türkçe öğrenen Suriyeli öğrenciler hem derslerine giren öğretmenlerle hem de okullarındaki Türk öğrencilerle iletişim kurabilecek, bu sayede akademik başarılarını ve sosyal etkileşimlerini arttıracak, böylelikle kendilerine yönelik olumsuz algı ve tutumları değiştirme fırsatını yakalayacaktır.

Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi hızlı ve doğru bir şekilde öğrenebilmeleri için onların Türkçe bir metin yazarken yaptıkları dil hatalarının tespit edilmesi gerekmektedir. Bu hatalar dikte çalışmalarıyla belirlenebilir. Yapılan dikte çalışmaları sayesinde öğrencilerin dinleme ve yazma becerileri çok yönlü bir şekilde incelenip, değerlendirilerek geliştirilebilir.

Geçici Eğitim Merkezlerindeki Suriyeli Öğrenciler

Geçici eğitim merkezleri, ülkemizdeki Suriyeli öğrenciler için kamplarda veya kamp dışında oluşturulan, Suriye müfredatına bağlı kalınarak Arapça eğitimlerin verildiği merkezlerdir. Geçici eğitim merkezlerinin amacı, Suriyeli öğrencilerin ülkelerinde yarım bırakmak zorunda kaldıkları eğitimlerine devam edebilmelerini sağlamak ve ülkelere döndüklerinde veya Millî Eğitim Bakanlığına (MEB’e) bağlı okullara geçmek istemeleri durumunda onlara sene kaybı yaşatmamaktır (MEB, 2014; Taştan ve Çelik, 2017).

Geçici eğitim merkezlerinin çoğu MEB'e bağlı okulların binasını kullanmaktadır. Gündüz devlet okulları kendi eğitimini yaparken öğleden sonra bu binalar geçici eğitim merkezlerine tahsis edilmektedir. Bununla birlikte herhangi bir binanın bir katını kullanarak ya da okul özelliklerine uygun olmayan binaların kiralınmasıyla eğitim veren geçici eğitim merkezleri de vardır (Coşkun ve Emin, 2016).

2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren geçici eğitim merkezlerindeki Türkçe dersleri, ilköğretim seviyesinde 15 saate yükseltilmiştir. Bu sayede haftada 30 saatin 15'i Türkçe öğretimine ayrılmıştır. Türkçe ders saatlerinin arttırılmasındaki temel hedef, geçici eğitim merkezlerindeki Suriyeli öğrencilerin devlet okullarına geçiş sürecini hızlandırmaktır (Taştan ve Çelik, 2017: 24-25).

Devlet Okullarındaki Suriyeli Öğrenciler

MEB, "Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri" konulu Genelge'yle, Suriyeli öğrencilere yabancı tanıtma belgesiyle devlet okullarına kayıt yaptırabilme hakkı tanımıştır (MEB, 2014). Bu Genelge sayesinde devlet okullarında öğrenim görmek isteyen Suriyeli öğrenciler, Türk öğrencilere sunulan tüm eğitim haklarından da yararlanma imkânı kazanmıştır.

2016-2017 eğitim-öğretim yılından itibaren Suriyeli öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyumunu hızlandırmak amacıyla onların MEB'e bağlı okullardaki kayıt sayılarının arttırılması konusunda çalışmalar başlatılmıştır. Öncelikle 1, 5 ve 9. sınıf düzeyindeki Suriyeli öğrencilerin MEB'e bağlı okullara geçişlerinin sağlanması, sonrasında ise geçici eğitim merkezlerinin kapatılarak bütün kademelerdeki Suriyeli öğrencilerin MEB'e bağlı okullara geçişlerinin sağlanması kararlaştırılmıştır (MEB, 2016; Taştan ve Çelik, 2017: 19).

Eğitim Dışındaki Suriyeli Çocuklar

Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün verilerine göre 1 milyon 259 bin 710 Suriyeli çocuk (5-9 yaş: 571.019, 10-14 yaş: 429.222, 15-18 yaş: 259.469) eğitim çağındadır (GİGM, 2021). MEB verilerine göre ise 839 bin 735 Suriyeli çocuk eğitim-öğretime dâhil edilmiştir (DHA, 2021). Okullaşamayan yaklaşık 420 bin Suriyeli çocuğun okullara kayıt süreci devam etmektedir.

Suriyeli çocuklar; ekonomik sıkıntılar, eğitim dilinin farklı olması, okullarda karma eğitim yapılması, kültürel ve psikolojik faktörler, ulaşım ve güvenlik sorunları, fiziksel ve zihinsel engelli çocukların karşılaştıkları güçlükler vb. nedenlerden dolayı istenilen düzeyde eğitime erişim ve devam sağlayamamaktadır (Taştan ve Çelik, 2017: 66-69).

Dikte

Öğrencilerin yazım düzeylerini anlamak, bir kuralın öğrenilip öğrenilmediğini kontrol etmek ve yazımdaki ilerlemeleri görmek için seçilmiş bir yazıyı öğrencilere söyleyerek yazdırmaya dikte denir (Göğüş, 1978: 378-379).

Dikte, öğrencilerin yazma becerisini incelemek ve yaptıkları yazım yanlışlarını tespit etmek için uygulanabilecek bir etkinliktir (Nas, 2003: 226).

İkinci/yabancı dil öğretiminde dikte çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Öğrenilen dile ait her kelimenin ve dolayısıyla o kelimenin içinde bulunduğu cümlenin yazılması gerekir. Dikte çalışmaları, kelime ve cümleleri doğru olarak yazma becerisini geliştirmenin yanında, öğrencilerin hedef dile ait söz varlığının gelişmesini de sağlar (Güzel ve Barın, 2016: 285).

İkinci/yabancı dil olarak temel düzeyde Türkçe öğrenenler için yazılan/seçilen dikte metinleri, kurallı cümlelerden oluşmalı; bilgilendirici, sade ve akıcı olmalıdır. Noktalama işaretlerinin henüz öğretilmeye başlandığı bu düzeyde cümlelerin devrik olması, öğrencilerin yanlış yapmalarına neden olur. Temel düzeydeki öğrencilere yönelik yapılan dikte çalışmalarında Türkçede zor anlaşılabilen yumuşak ve uzun okunan sesler üzerinde durulmalı, özellikle “ğ” sesinin yazılışı ve okunuşu öğrencilere kavratılmalıdır (Güzel ve Barın, 2016: 285-286).

Dikte Hataları

Tartar (2013) dikte hatlarını şu şekilde sıralamıştır: harf unutma, harf ekleme, harflerin yerini değiştirme, harfleri yanlış birleştirme, harflere gereksiz çizgiler ekleme, harflerin alt uzantısını yanlış yazma, harflerin üst uzantısını yanlış yazma, büyük ve küçük yazım olarak birbirine benzeyen harfleri yanlış yazma, harfler arasında uygun boşluk bırakmama, sesleri birbirine karıştırma, büyük harfleri (P, N, V, F, T) kendinden sonra gelen küçük harfle birleştirme, harfi eksik yazma, söylenen heceyi yanlış yazma, hece ekleme, hece unutma, ters yazma, ayrı yazılması gereken heceyi birleşik yazma, birleşik yazılması gereken heceyi ayrı yazma, kelime atlama, kelime ekleme, kelimeyi yanlış yazma, kelimeyi yanlış bölme, kelimeler arasında uygun boşluk bırakmama, kelimeyi yazarken elini kaldırma, birleşik yazılması gereken kelimeyi ayrı yazma, cümleler arasında uygun boşluk bırakmama, cümle başında büyük harf kullanmama, özel ismin ilk harfini büyük harfle yazmama, noktayı yerinde kullanmama, virgülü yerinde kullanmama, soru işaretini yerinde kullanmama, ünlem işaretini yerinde kullanmama, kısa çizgiyi yerinde kullanmama, kesme işaretini yerinde kullanmama, iki noktayı yerinde kullanmama, uzun çizgiyi yerinde kullanmama, tırnak işaretini yerinde kullanmama, gerekme yerlerde noktalama işareti kullanma.

Bu sıralamadan hareketle genel dikte hataları şunlardır:

1. **Yanlış Yazma:** Harf, hece veya kelimeleri doğru olarak yazamamaktır.
2. **Atlama:** Harf, hece veya kelimelerin yazılmadan geçilmesidir.
3. **Ekleme:** Metnin içinde olmayan harf, hece veya kelimelerin metne dâhil edilmesi.
4. **Ters Çevirme:** Harf, hece veya kelimelerin yer değiştirilerek yazılmasıdır.
5. **Yazım Kuralları Hatası:** Türkçenin yazım kurallarını bilmemekten kaynaklanan hatalardır.
6. **Noktalama İşaretleri Hatası:** Noktalama işaretlerini kullanmamaktan veya yanlış kullanmaktan kaynaklanan hatalardır.

7. *Biçimsel Hatalar*: Harflere gereksiz çizgi ekleme, harflerin uzantısını yanlış yazma vb. hatalardır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada Türkiye’de ortaokul düzeyinde öğrenim gören Suriyeli Arap öğrencilerin, sınıf düzeyleri ve cinsiyet durumlarına göre, temel olarak yaptığı Türkçe dikte hatalarını tespit etmek ve bu hataların yapılma sebeplerini açıklayıp öğrencilerin dikte çalışmasıyla yazdırılan Türkçe bir metni doğru ve eksiksiz yazabilmesini sağlamaya yönelik önerilerde bulunmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın bu temel amacı doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Suriyeli Arap öğrencilerin temel olarak yaptığı Türkçe dikte hataları ve bu hataların yapılma sebepleri nelerdir?
2. Suriyeli Arap öğrencilerin temel olarak yaptığı Türkçe dikte hatalarının sınıf düzeylerine göre sayısal dağılımı nasıldır?
3. Suriyeli Arap öğrencilerin temel olarak yaptığı Türkçe dikte hatalarının cinsiyete göre sayısal dağılımı nasıldır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve verilerin analizi hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırma düzeyine göre betimsel olan bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel araştırmalarda ele alınan durum, olabildiğince eksiksiz ve dikkatli bir şekilde tanımlanır. Eğitim alanındaki çalışmalarda en yaygın betimsel yöntem tarama modelidir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017: 24). Tarama modeli; geçmişteki ya da hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle tespit etmenin amaçlandığı araştırma modelidir. Tarama modelinde araştırmacı, konu edindiği nesneyi ya da bireyi doğrudan inceleyebileceği gibi önceden tutulmuş çeşitli kayıtlara da başvurabilir. Önemli olan, var olanı değiştirmeye kalkmadan gözlemleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2019: 109).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Türkiye’de ortaokul düzeyinde öğrenim gören ve Türkçe okuma-yazma bilen Suriyeli Arap öğrencilerdir. Örneklem grubu ise Şanlıurfa’nın Akçakale ilçesindeki 2 ortaokul (*Abdülhamid Han İmam Hatip Ortaokulu*, *Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu*) ve 2 geçici eğitim merkezinden (*Süleyman Şah Konaklama Tesisi Geçici Eğitim Merkezi*, *Atatürk İlkokulu Geçici Eğitim Merkezi*) seçilen, ortaokulun her sınıf düzeyinden (5, 6, 7 ve 8. sınıf) Türkçe okuma-yazma bilen ve seçkisiz örnekleme

yöntemine göre belirlenen -3’ü kız, 3’ü erkek olmak üzere- toplam 24 Suriyeli Arap öğrencidir. Öğrenci sayısının sınırlı tutulması, incelenen özelliklerin çok olmasından ve dikte çalışması kâğıtlarının çözümlenmesindeki güçlükten kaynaklanmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın hazırlık aşamasında, Suriyeli Arap öğrencilerin Türkçe dikte becerisinin birçok açıdan incelenmesini sağlayacak bir dikte metni belirlemek istenilmiştir. Türkçedeki bütün harflerin kullanıldığı; özel adların, farklı noktalama işaretlerinin, sayıların, kısaltmaların ve düzeltme işareti bulunan kelimelerin yer aldığı “*Uzayın İlk Ziyaretçileri*” adlı metin hem araştırmanın amacına hem de metinsellik ölçütlerine uygun olduğu için dikte metni olarak seçilmiştir. Alan uzmanlarından alınan görüşler doğrultusunda -Suriyeli Arap öğrencilerin ortalama 25 dakika içerisinde yazabileceği şekilde- kısaltılan metin, örneklem grubuna, dikte çalışması sürecini olumsuz etkileyecek faktörlerin bulunmadığı ortamda, söylenerek yazdırılmış ve bu çalışmalar uygulama sonunda toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Örneklem grubunun “*Uzayın İlk Ziyaretçileri*” adlı metni dikte çalışmasıyla yazarken yaptığı hatalar, uygulama sonunda toplanan dikte çalışması kâğıtlarının çözümlenmesiyle incelenmiştir. Dolayısıyla araştırmadaki veriler doküman analizi yöntemiyle çözümlenmiştir.

Araştırmada Suriyeli Arap öğrencilerin temel olarak yaptığı 11 Türkçe dikte hatası tespit edilmiştir. Hata çeşitliliğinin az olması araştırmanın dikte çalışması metniyle sınırlı olmasından, yazım ve noktalama hatalarının ayrıntılı olarak incelenememesinden, ters çevirme ve biçimsel hatalar ile duruş (fiziksel) hatalarının inceleme dışında bırakılmasındandır.

Araştırmada tespit edilen temel dikte hataları şunlardır:

1. *Harf (Ses) Karışması*: Harfin başka bir harfle karıştırılmasıdır.
2. *Harf (Ses) Atlama*: Harfin yazılmadan geçilmesidir.
3. *Hece Atlama*: Hecenin yazılmadan geçilmesidir.
4. *Kelime Atlama*: Kelimenin yazılmadan geçilmesidir.
5. *Harf (Ses) Ekleme*: Metinde olmayan bir harfin eklenmesidir.
6. *Hece Ekleme*: Metinde olmayan bir hecenin eklenmesidir.
7. *Kelime Ekleme*: Metinde olmayan bir kelimenin eklenmesidir.
8. *Büyük Harfleri Yanlış Kullanma*: Büyük harflerin kullanıldığı yerleri bilmekten kaynaklanan hatalardır.
9. *Ayrı Yazma*: Birleşik yazılması gereken harf, hece veya kelimelerin ayrı yazılması hatasıdır.

10. Birleşik Yazma: Ayrı yazılması gereken kelimelerin birleşik yazılması hatasıdır.

11. Noktalama İşaretleri Hatası: Noktalama işaretlerini kullanmamaktan veya yanlış kullanmaktan kaynaklanan hatalardır.

Suriyeli Arap öğrencilerin yaptığı bu temel dikte hataları, onların sınıf düzeyleri ve cinsiyet durumlarına göre çözümlenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde örneklem olarak seçilen Suriyeli Arap öğrencilerin “*Uzayın İlk Ziyaretçileri*” adlı metni dikte çalışmasıyla yazdıktan sonra toplanan çalışma kâğıtlarının çözümlenmesiyle elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Tablo 1. 5. Sınıf Düzeyindeki Suriyeli Arap Öğrencilerin Yaptıkları Temel Dikte Hatalarının Sayısal Dağılımı

Hatalar	Kız Öğrenciler			Erkek Öğrenciler			Toplam Hata Sayısı	Metindeki Kelime Sayısı
	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci	5. Öğrenci	6. Öğrenci		
H(S)K	48	63	18	124	45	17	315	170
H(S)A	16	14	7	29	17	-	83	170
HA	-	3	3	22	6	1	35	170
KA	-	2	-	1	1	-	4	170
H(S)E	8	6	1	16	2	2	35	170
HE	-	3	2	9	5	-	19	170
KE	-	-	-	-	1	-	1	170
BHYK	41	81	55	67	20	40	304	170
AY	11	5	28	9	5	8	66	170
BY	13	3	21	54	1	11	103	170
NIH	9	30	12	17	6	10	84	170
Toplam	146	210	147	348	109	89	1.049	170
Cinsiyete Göre Toplam	503			546				

Tablo 1'e göre 5. sınıf düzeyindeki öğrenciler toplam 1.049 dikte hatası yapmıştır. Öğrenciler en çok hatayı harf karışmasında (315) yapmıştır. Bu hatayı sırasıyla büyük harfleri yanlış kullanma (304), birleşik yazma (103), noktalama işaretleri hatası (84), harf atlama (83), ayrı yazma (66), hece atlama (35), harf ekleme (35), hece ekleme (19), kelime atlama (4), kelime ekleme (1) hataları takip etmiştir. Ayrıca tablodan erkek öğrencilerin (546), kız öğrencilerden (503) daha fazla hata yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 2. 6. Sınıf Düzeyindeki Suriyeli Arap Öğrencilerin Yaptıkları Temel Dikte Hatalarının Sayısal Dağılımı

Hatalar	Kız Öğrenciler			Erkek Öğrenciler			Toplam Hata Sayısı	Metindeki Kelime Sayısı
	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci	5. Öğrenci	6. Öğrenci		
H(S)K	14	21	76	151	96	81	439	170
H(S)A	10	6	23	31	27	15	112	170
HA	4	-	19	9	8	14	54	170
KA	1	1	3	-	1	4	10	170
H(S)E	2	1	11	15	17	6	52	170
HE	3	1	13	9	7	7	40	170
KE	4	-	1	19	1	1	26	170
BHYK	49	23	57	29	72	30	260	170
AY	8	-	3	10	4	23	48	170
BY	6	12	21	14	30	3	86	170
NİH	17	7	12	16	10	13	75	170
Toplam	118	72	239	303	273	197	1.202	170
Cinsiyete Göre Toplam	429			773				

Tablo 2’ye göre 6. sınıf düzeyindeki öğrenciler toplam 1.202 dikte hatası yapmıştır. Öğrenciler en çok hatayı harf karışmasında (439) yapmıştır. Bu hatayı sırasıyla büyük harfleri yanlış kullanma (260), harf atlama (112), birleşik yazma (86), noktalama işaretleri hatası (75), hece atlama (54), harf ekleme (52), ayrı yazma (48), hece ekleme (40), kelime ekleme (26), kelime atlama (10) hataları takip etmiştir. Ayrıca tablodan erkek öğrencilerin (773), kız öğrencilerden (429) daha fazla hata yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3. 7. Sınıf Düzeyindeki Suriyeli Arap Öğrencilerin Yaptıkları Temel Dikte Hatalarının Sayısal Dağılımı

Hatalar	Kız Öğrenciler			Erkek Öğrenciler			Toplam Hata Sayısı	Metindeki Kelime Sayısı
	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci	5. Öğrenci	6. Öğrenci		
H(S)K	22	16	55	88	102	75	358	170
H(S)A	8	1	11	30	12	9	71	170
HA	4	-	4	42	19	23	92	170
KA	-	1	3	7	-	3	14	170
H(S)E	3	2	13	16	12	9	55	170
HE	2	-	4	15	9	13	43	170
KE	-	4	-	12	-	22	38	170
BHYK	37	17	36	33	28	44	195	170
AY	7	5	8	11	7	14	52	170
BY	3	4	11	14	1	77	110	170
NİH	14	7	11	18	15	16	81	170
Toplam	100	57	156	286	205	305	1.109	170
Cinsiyete Göre Toplam	313			796				

Tablo 3'e göre 7. sınıf düzeyindeki öğrenciler toplam 1.109 dikte hatası yapmıştır. Öğrenciler en çok hatayı harf karışmasında (358) yapmıştır. Bu hatayı sırasıyla büyük harfleri yanlış kullanma (195), birleşik yazma (110), hece atlama (92), noktalama işaretleri hatası (81), harf atlama (71), harf ekleme (55), ayrı yazma (52), hece ekleme (43), kelime ekleme (38), kelime atlama (14) hataları takip etmiştir. Ayrıca tablodan erkek öğrencilerin (796), kız öğrencilerden (313) daha fazla hata yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4. 8. Sınıf Düzeyindeki Suriyeli Arap Öğrencilerin Yaptıkları Temel Dikte Hatalarının Sayısal Dağılımı

Hatalar	Kız Öğrenciler			Erkek Öğrenciler			Toplam Hata Sayısı	Metindeki Kelime Sayısı
	1. Öğrenci	2. Öğrenci	3. Öğrenci	4. Öğrenci	5. Öğrenci	6. Öğrenci		
H(S)K	41	120	47	40	26	15	289	170
H(S)A	6	27	14	6	5	8	66	170
HA	3	19	7	5	1	2	37	170
KA	-	4	-	-	-	-	4	170
H(S)E	3	12	2	7	1	-	25	170
HE	2	12	7	2	1	-	24	170
KE	-	21	-	-	-	-	21	170
BHYK	63	53	27	15	20	50	228	170
AY	7	9	2	5	4	1	28	170
BY	2	10	16	3	3	1	35	170
NİH	9	18	11	6	21	4	69	170
Toplam	136	305	133	89	82	81	826	170
Cinsiyete Göre Toplam	574			252				

Tablo 4'e göre 8. sınıf düzeyindeki öğrenciler toplam 826 dikte hatası yapmıştır. Öğrenciler en çok hatayı harf karışmasında (289) yapmıştır. Bu hatayı sırasıyla büyük harfleri yanlış kullanma (228), noktalama işaretleri hatası (69), harf atlama (66), hece atlama (37), birleşik yazma (35), ayrı yazma (28), harf ekleme (25), hece ekleme (24), kelime ekleme (21), kelime atlama (4) hataları takip etmiştir. Ayrıca tablodan kız öğrencilerin (574), erkek öğrencilerden (252) daha fazla hata yaptığı anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Temel Dikte Hatalarının Sınıf Düzeylerine Göre Sayısal Dağılımı

Hatalar	Sınıf Düzeyleri				Toplam Hata Sayısı
	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	
H(S)K	315	439	358	289	1.401
H(S)A	83	112	71	66	332
HA	35	54	92	37	218
KA	4	10	14	4	32
H(S)E	35	52	55	25	167
HE	19	40	43	24	126
KE	1	26	38	21	86
BHYK	304	260	195	228	987
AY	66	48	52	28	194
BY	103	86	110	35	334
NİH	84	75	81	69	309
Toplam	1.049	1.202	1.109	826	4.186

Tablo 5'e göre bütün sınıf düzeylerindeki öğrenciler toplam 4.186 dikte hatası yapmıştır. Bu hatalar sırasıyla harf karışması (1.401), büyük harfleri yanlış kullanma (987), birleşik yazma (334), harf atlama (332), noktalama işaretleri hatası (309), hece atlama (218), ayrı yazma (194), harf ekleme (167), hece ekleme (126), kelime ekleme (86), kelime atlama (32) hatasıdır. Tabloda sınıf düzeylerine göre dikte hatası sıralaması ise şöyledir: 6. sınıf (1.202), 7. sınıf (1.109), 5. sınıf (1.049), 8. sınıf (826).

Sonuçlar

Bu bölümde örneklem olarak seçilen Suriyeli Arap öğrencilerin temel olarak yaptığı Türkçe dikte hatalarına ait bulgulardan hareketle araştırmanın sonuçlarına yer verilmiştir.

1. Araştırmaya katılan Suriyeli Arap öğrenciler toplam 4.186 dikte hatası yapmıştır. Bu hatalar çoktan aza doğru: harf karışması, büyük harfleri yanlış kullanma, birleşik yazma, harf atlama, noktalama işaretleri hatası, hece atlama, ayrı yazma, harf ekleme, hece ekleme, kelime ekleme ve kelime atlamadır.

2. 8. sınıf düzeyindeki Suriyeli Arap öğrenciler, diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilere göre daha az dikte hatası yapmıştır. 8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin sene sonunda girecekleri liselere geçiş sınavında başarılı olabilmeleri için Türkçe derslerine özel önem verilmesi ve bu öğrencilerin aile büyüklerinin resmî kurumlarla olan yazılı iletişimlerinde aracılık etmesi söz konusu başarısındaki önemli etkenlerdir.

3. Kız öğrenciler, erkek öğrencilerden daha az dikte hatası yapmıştır. Sosyal ve kültürel faktörlerin (çekingenlik, sosyalleşememe, değerler vb.) yazma sürecini çok fazla etkilememesi ve kız öğrencilerin söylenen metni doğru yazma kaygısının dikte çalışmasına olumlu yansımaları bu başarıdaki önemli etkenlerdir.

4. Suriyeli Arap öğrenciler, ortaokulun bütün sınıf düzeylerinde en çok dikte hatasını harf karışmasında yapmıştır. Öğrenciler, genellikle "a-e, a-i, e-i, i-i, o-u, ö-ü, u-ü" ünlü ikililerini ve "ç-ş, f-v, ğ-y, j-c, m-n, p-b, r-l, s-ş" ünsüz ikililerini birbiriyle karıştırmıştır. Suriyeli Arap öğrenciler; hedef dildeki alfabenin farklı olması, Türkçedeki ünlü harfler ile Türkçede olup Arapçada olmayan ünsüz harfleri kavrayamamaları ve Türkçede şekil olarak birbirine benzeyen harfleri karıştırmaları sebebiyle bu hataları yapmıştır.

5. Suriyeli Arap öğrenciler; başlığı küçük harfle yazarak, cümleye küçük harfle başlayarak, özel adları küçük harfle yazarak (Alman - alman), büyük harflerle yapılan kısaltmaları yanlış yazarak (NASA - nasa) ve belli başlı harfleri metin içinde genellikle büyük harfle yazarak (B, D, F, H, K, P, S, V, Z) büyük harfleri yanlış kullanma hataları yapmıştır. Bu hatalar, öğrencilerin Türk alfabesini ve Türkçenin yazım kurallarını kavrayamadıklarını göstermesi açısından önemlidir.

6. Suriyeli Arap öğrenciler; kelimeler arasında boşluk bırakmayarak, ayrı yazılması gereken kelimeleri (yer verdi - yer verdi), sayıları (kırk dört bin - kırkdörtbin) ve bağlaçları (ya da - yada) bitişik yazarak birleşik yazma hataları yapmıştır. Bu hatalar, Türkçe kelimeleri tanımadaki yetersizlikten ve Türkçenin yazım kurallarını kavrayamamaktan kaynaklanmaktadır.

7. Suriyeli Arap öğrenciler; kelimedeki son harfi atlayarak (devam - deva, uzayın - uzayı), kelimenin ortasındaki harfi atlayarak (gerekiyordu - gerekiyordu), kelimedeki tekrar eden ikinci harfi atlayarak [genellikle - genellikle, pullarının - pulların, ürettiği - ürettiği (Arapçadaki şedde etkisi olabilir.)] harf atlama hataları yapmıştır. Bu hatalar; dikkatsizlikten, Türkçedeki ünlü harfleri kavrayamamaktan ve kelimedeki yan yana bulunan aynı ünsüzü bir defa yazmaktan kaynaklanmaktadır.

8. Suriyeli Arap öğrenciler; her satırın başına özel işaret (*) veya kısa çizgi (-) ekleyerek, virgül işaretini Arapçadaki biçimiyle kullanarak (‘) veya bu işaretin okunuşunu yazarak (virgül, bir gül, virgül), dört ve dörtten çok rakamlı sayılarda uygun yerde nokta işareti kullanmayarak (44.000 - 44000), özel ada gelen çekim ekini kesme işaretiyle ayırmayarak (Dünya’ya - dünyaya), satıra sığmayan kelimeleri bölerken kısa çizgiyi yanlış yerde kullanarak (“dörtb - in” kısa çizgiyi alt satırda kullanmış.) noktalama işaretleri hataları yapmıştır. Bu hatalar, Suriyeli Arap öğrencilerin noktalama işaretlerinin hem biçimlerini hem de kullanıldıkları yerleri bilmediklerini ve noktalama işaretleri konusunda ana dillerinden olumsuz aktarım yaptıklarını göstermesi açısından önemlidir.

9. Suriyeli Arap öğrenciler, zorlandıkları harflerin bulunduğu hecelerde hece atlama hataları yapmıştır (kaplumbağa - kaplımba, ürettiği - üretti).

10. Suriyeli Arap öğrenciler; harfleri ayrı yazarak (ise - i se, iniş - in i ş), ekleri ayrı yazarak (hayvanlar - hayvan lar, sırasında - sıra sında) ve bitişik yazılan birleşik kelimeleri ayrı yazarak (birçok - bir çok, erişebilmesi - erişe bilmesi, kayboldu - kaybol oldu) ayrı yazma hataları yapmıştır. Bu hatalar, Türkçe kelimeleri tanımadaki yetersizlikten ve Türkçenin yazım kurallarını kavrayamamaktan kaynaklanmaktadır.

11. Suriyeli Arap öğrenciler, genellikle kelimelerin sonlarına doğru harf ekleme hataları yapmıştır (uçuşlarında - üçüşlerinden, yer verdi - yar vardım). Öğrenciler yazmakta zorlandıkları kelimelerde de harf ekleme hatası yapmıştır (âleminin - ay-leminin).

12. Suriyeli Arap öğrenciler, genellikle zorlandıkları kelimelerde hece ekleme hataları yapmıştır (Sovyetler - subiyetler, programlarında - propreramda).

13. Suriyeli Arap öğrenciler, virgül işaretinin okunuşunu yazarak ve sayıları yazarken olmayan bir sayıyı ekleyerek kelime ekleme hataları yapmıştır (, - bir gül; 44.000 - 44.1000).

14. Suriyeli Arap öğrenciler; dikkatsizlikten, metni yetiştirememeye kaygısından ve zorlandıkları kelimeyi yazmadan geçerek kelime atlama hataları yapmıştır.

15. Araştırmaya katılan Suriyeli Arap öğrencilerin tamamı, metindeki düzeltme işaretinin bulunduğu kelimeleri yanlış yazmıştır (âleminin - aleminin, dâhil - dahil, hâlâ - hala). Bu durum, öğrencilerin düzeltme işaretini ve bu işaretin anlam üzerindeki etkisini bilmediklerini göstermesi açısından önemlidir.

Öneriler

Bu bölümde araştırmamızın sonuçlarından hareketle ortaokul düzeyindeki Suriyeli Arap öğrencilerin dikte çalışmasıyla yazdırılan Türkçe bir metni doğru ve eksiksiz yazabilmesini sağlamaya yönelik önerilerde bulunulmuştur.

1. Suriyeli Arap öğrencilere Türk alfabesindeki harflerin yazılış yönleri ve hangi sesi karşıladığı (ritim taklitleri, ses tekrarları, melodisi hoş gelen şarkılarla) öğretilerek öğrencilerin Türkçedeki ünlü harfler, Türkçede olup Arapçada olmayan ünsüz harfler ve Türkçede şekil olarak birbirine benzeyen harfleri kavraması sağlanabilir.

2. Suriyeli Arap öğrencilerin -seviyelerine uygun olarak belirlenen- görsel materyaller (resimli dikte) ve dinleme/izleme etkinlikleriyle (boşluk doldurma, yönergeleri takip, sesi kapatılan öğretici bir çizgi filmdeki kahramanların konuşmalarını tahmin ettirme ve sonrasında bu konuşmaları dikte çalışmasıyla yazdırma vb.) dikte becerileri geliştirilebilir.

3. Suriyeli Arap öğrencilere Türkçenin yazım kuralları (büyük harflerin kullanıldığı yerler, sayıların yazılışı, en çok kullanılan kısaltmaların yazılışı vb.) ve noktalama işaretleri kavratılarak öğrencilerin bu konuda ana dillerinden olumsuz aktarım yapmaları engellenebilir.

4. Suriyeli Arap öğrencilere düzeltme işaretinin görevleri (uzatma, inceltme, nispet işi) kavratılarak bu işaretin bulunduğu kelimelerin yazılışı öğretilmelidir.

5. Sınıf öğretmenleri (MEB ve PIKTES'te görev yapan ilkökul öğretmenleri), sınıflarındaki Suriyeli Arap öğrencilere -seviyelerine uygun- düzenli ve çeşitlendirilmiş dikte çalışmaları yaptırarak onların dil hatalarını tespit edilebilir, bu hataların düzeltilmesine yönelik etkinlikler tasarlayarak öğrencilerin dinleme ve yazma becerilerini geliştirebilir.

6. Bu araştırma, ortaokul düzeyindeki Suriyeli Arap öğrencilerin temel olarak yaptığı Türkçe dikte hatalarının tespit edilmesine yöneliktir. Suriyeli Arap öğrencilerin dikte çalışmalarında yaptığı ters çevirme ve biçimsel hatalar ile duruş (fiziksel) hatalarına yönelik araştırmalar da yapılabilir.

Kaynakça

BÜYÜKÖZTÜRK, Şener, KILIÇ ÇAKMAK, Ebru, AKGÜN, Özcan Eren, KARADENİZ, Şirin ve DEMİREL, Funda, (2017), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.

COŞKUN, İpek ve EMİN, Müberra Nur, (2016), *Türkiye’deki Suriyelilerin Eğitiminde Yol Haritası Fırsatlar ve Zorluklar* (Rapor No: 69), İstanbul: Turkuvaz.

DHA, (2021), *Suriyeli 432 bin 956 çocuk okullu olacak*, <https://www.dha.com.tr/egitim/suriyeli-432-bin-956-cocuk-okullu-olacak/haber-1831953> sayfasından erişilmiştir.

DERSAN ORHAN, Duygu, (2013), “Ortadoğu’nun Krizi: Arap Baharı ve Demokrasinin Geleceği”, *Atılım Sosyal Bilimler Dergisi*, III, 1-2: 17-29.

DİLEK, Bahadır Selim, (2018), *Suriyeli Göçü*, Ankara: Kripto.

EMİN, Müberra Nur, (2019), *Geleceğin İnşası Türkiye’deki Suriyeli Çocukların Eğitimi*, İstanbul: SETA.

GİGM, (2021), *Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyelilerin Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı*, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> sayfasından erişilmiştir.

GÖĞÜŞ, Beşir, (1978), *Türkçe ve Yazın Eğitimi*, Ankara: Gül.

GÜZEL, Abdurrahman ve BARIN, Erol, (2016), *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi*, Ankara: Akçağ.

KARASAR, Niyazi, (2019), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel.

KAYA, Mahmut, (2017), *Türkiye’deki Suriyeliler İç İç Geçişler ve Karşılaşmalar*, İstanbul: Hiperyayın.

MEB, (2014), *Yabancılarla Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri Genelgesi*, <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1715.pdf> sayfasından erişilmiştir.

MEB, (2016), *Suriyeli çocukların eğitimi için yol haritası belirlendi*, <https://www.meb.gov.tr/suriyeli-çocukların-egitimi-icin-yol-haritasi-belirlendi/haber/11750/tr> sayfasından erişilmiştir.

NAS, Recep, (2003), *Türkçe Öğretimi*, Bursa: Ezgi Kitabevi.

TARTAR, Emine, (2013), *Dikte (Söyleneni Yazma) Çalışmalarının Yazı Becerilerinin Gelişimine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

TAŞTAN, Coşkun ve ÇELİK, Zafer, (2017), *Türkiye’de Suriyeli Çocukların Eğitimi Güçlükler ve Öneriler* (Rapor No: 78), Ankara: Semih Ofset.

Ek- Dikte Çalışmasında Kullanılan Metin

Uzayın İlk Ziyaretçileri¹

İnsanlı uzay uçuşlarından önce hayvanlar âleminin birçok üyesi uzaya gönderildi. Meyve sineği, maymun, köpek, kedi ve kaplumbağa uzay uçuşlarında kullanılan ilk canlılar oldu.

Hayvanlar, havacılık ile ilgili keşif çalışmalarına 1783 yılında dâhil edildi. Bu çalışmalar eskiden sıcak hava balonuyla yapılıyordu. Bu alanda, teknolojinin gelişmesiyle birlikte Alman mühendislerin ürettiği füzeler kullanılmaya başlandı. Bu füzeler sayesinde çeşitli hayvanlar, yerden yaklaşık 44.000 m yükseğe gönderildi. Hayvanların havadaki fizyolojik tepkileri ve biyolojik değişimleri yapılan bu çalışmalarla araştırıldı.

Bir canlının uzaya erişebilmesi için deniz seviyesinden yaklaşık 100 km yükselmesi gerekiyordu. Bir kutu dolusu meyve sineği, 1947 yılında uzaya gönderildi. Yerden yaklaşık 109 km yukarıya gönderilen bu sinekler, kapsül içinde paraşütle yeryüzüne canlı olarak inebilen ilk hayvanlar oldu.

NASA uzay uçuş programlarında genellikle maymunu ve fareyi kullandı. Sovyetler Birliği ise uzay çalışmalarında ağırlıklı olarak köpeğe yer verdi.

Uzaya gönderilen hayvanlardan çoğu Dünya'ya canlı olarak dönebildi. Bir kısmı ise ya uzayın derinliklerinde kayboldu ya da iniş sırasında öldü.

Bilime ve insanlığa hizmet eden bu canlılar, birçok ülkede hatıra pullarının üzerinde hâlâ yaşamaya devam ediyor.

Özlem Kılıç Ekici

(Kısaltılmıştır.)

1 KILIÇ EKİCİ, Özlem, (2014), "Uzayın İlk Ziyaretçileri", TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, 558: 22-25.

Extended Abstract

Anti-government demonstrations that started in Tunisia towards the end of 2010 because of the economic difficulties; and they have been spread to other Arab countries by turning into revolts involving the demand for democracy, freedom, human rights and welfare (Orhan, 2013).

These social revolts called the “Arab Spring”, started to affect Syria in 2011 as well. The use of violence by the Syrian regime forces to suppress the anti-government demonstrations have been caused the demonstrations to take the form of armed resistance and spread to large masses (Dilek, 2018: 43).

Syria’s political, social and economic order has been disrupted because of the internal conflict in the region; Syrian citizens are unable to meet even their most basic needs. These problems have been also started an intensive migration process from Syria (Kaya, 2017: 9).

Turkey, bordering Syria, has been the country most affected by Syrian refugees by following an “open door policy” in the face of these migration flows.

Turkey has been focused on meeting the basic needs of Syrians such as food, shelter and clothing in the first year of migration. However, upon understanding that the Syrians would stay in Turkey for a long time, studies have been initiated to increase their adaptation to the social, cultural and economic life of Turkey (Emin, 2019: 12).

In this context, policies have been developed for Syrian children to receive education in public schools so that they can adapt to the Turkish education system (Emin, 2019: 15).

The most important factor that will facilitate the adaptation of Syrian students to the Turkish education system is language. Syrian students learning Turkish will be able to communicate with both the teachers who attend their classes and the Turkish students in their schools, thus increasing their academic success and social interactions, thus having the opportunity to change their negative perceptions and attitudes towards themselves.

It is necessary to identify the language mistakes that they make while they are writing a Turkish text in order for Syrian students to learn Turkish quickly and accurately. These errors can be determined by dictation studies. The students’ listening and writing skills can be improved by examining and evaluating them in a versatile way by the help of the dictation studies.

It is called dictation to write a selected text by telling the students to understand the spelling levels of the students, to check whether a rule has been learned or not, and to see the progress in spelling (Göğüş, 1978: 378-379).

Dictation studies have an important place in second/foreign language teaching. It must be written every word of the learned language and therefore the sentence in which that word is included. Dictation exercises not only improve the ability to write words and sentences correctly, but also improve the vocabulary of the target language (Güzel & Barın, 2016: 285).

Dictation texts written/selected for learners of Turkish as a second/foreign language at a basic level should consist of sentences with rules; it should be informative, simple and fluent. At this level, where punctuation marks are just beginning to be taught inverted sentences cause students to make mistakes. In dictation studies for basic level students, soft and long sounds that are difficult to understand in Turkish should be emphasized (Güzel & Barın, 2016: 285-286).

The scanning model has been used in this research which aims to determine the basic Turkish dictation mistakes made by Syrian Arab students studying at secondary school level in Turkey, according to their grade level and gender, and to explain the reasons for these mistakes, and to make suggestions to ensure that students can write a Turkish text dictated by dictation correctly and completely.

The text named “The First Visitors of Space”, which was chosen according to the textuality criteria and abbreviated in line with the opinions of the field experts, has been written to the Syrian Arab students by dictation and the students’ worksheets were collected at the end of the application and analysed by document analysis method.

The Syrian Arab students have made the most dictation mistakes in mixing letters. This error has been followed by misuse of capital letters, compound writing, letter skipping, punctuation errors, syllable skipping, separate writing, letter addition, syllable addition, word addition, and word skipping errors, respectively.

In this research, the mixing mistakes of the Syrian Arab students in the letters that are in Turkish but not in Arabic and that are similar in shape; omission errors while writing numbers and in letters, syllables or words that they have difficulty in, due to carelessness, anxiety of not being able to complete the text, passing one of the same consonants next to each other without writing; adding errors in difficult words, writing abbreviations and numbers, and writing the pronunciation of the comma sign; capitalization errors by typing the title and proper names in lowercase, starting a sentence with a lowercase letter, and only capitalizing major letters in the text; spelling mistakes by writing letters, syllables or adjacent compound words separately; compound typing errors by not leaving spaces between words, writing words that should be written separately, numbers and conjunctions adjacent; it has been determined that he made punctuation errors by using the comma mark in its Arabic form, by writing the pronunciation of the comma mark, not using a period mark in the appropriate place in numbers of four and more than four, not separating the inflectional suffix bought to the special noun with an apostrophe, and using the hyphen in the line below while dividing words that do not fit in the line.

It has been concluded that they made dictation mistakes due to the different alphabet in the target language, their inability to recognize Turkish words, their inability to comprehend the spelling and punctuation rules of Turkish, and their negative transfer from their mother tongue of the Syrian Arab students.

Based on the results of the research, teaching Syrian Arab students which sound corresponds to the letters in the Turkish alphabet through various activities (rhythm imitation, sound repetitions, songs with pleasant melody, etc.), developing dictation skills of Syrian Arab students through visual materials (pictorial dictation) and lis-

tening/watching activities (filling in the blanks, following directions, etc.), preventing Syrian Arab students from making negative transfers from their mother tongue in spelling and punctuation, it is suggested that primary school teachers make regular and diversified dictation exercises for Syrian Arab students in their classroom, identify their language mistakes and design activities to correct these mistakes.

